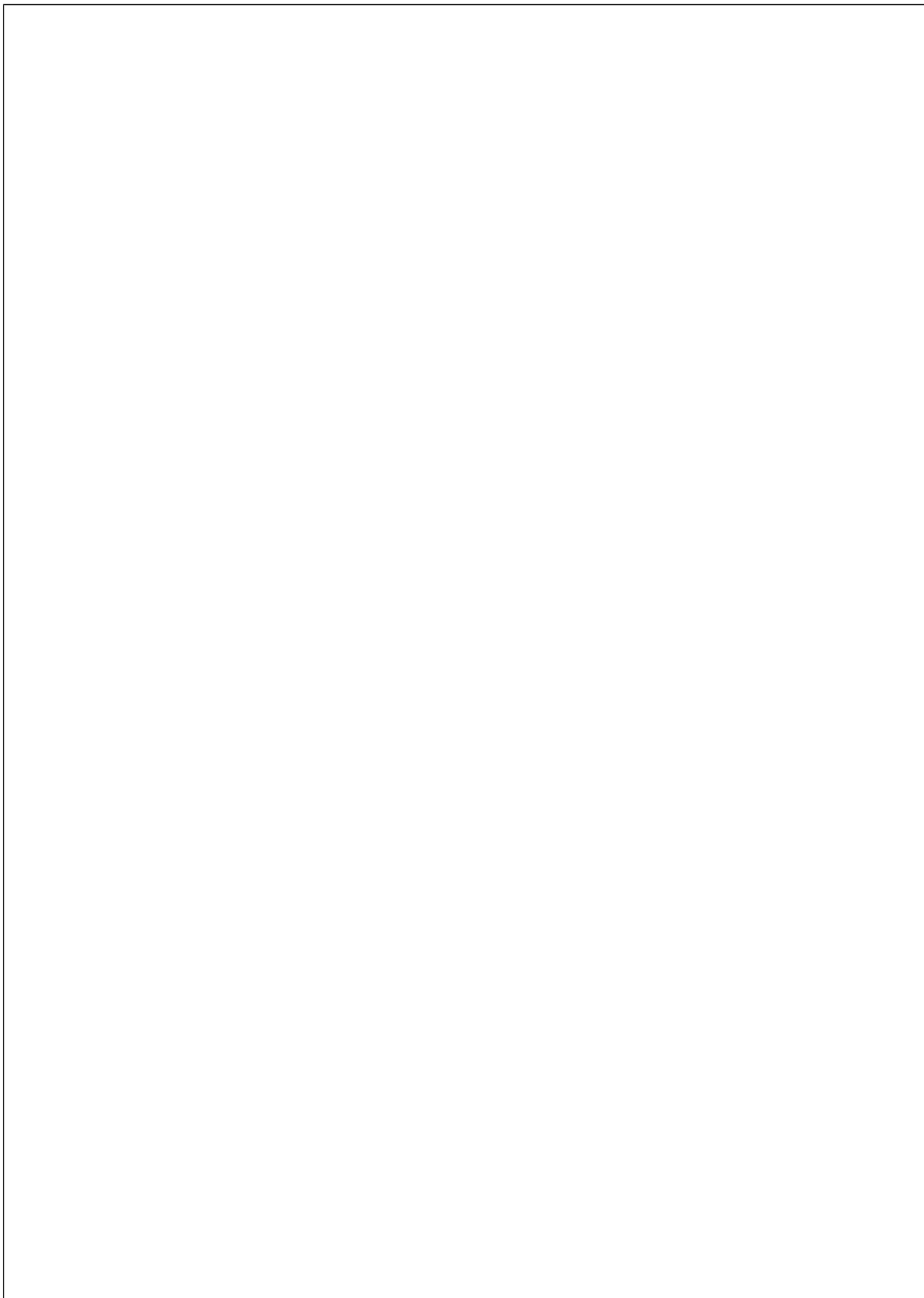

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/235109,Ogolnopolska-konferencja-naukowa-Transformacja-i-archiwa-Od-tajnych-do-jawnych-a.html>
26.02.2026, 21:53

Ogólnopolska konferencja naukowa „Transformacja i archiwa. Od tajnych do jawnych akt komunistycznych służb bezpieczeństwa”

16 grudnia 2025 roku w Łodzi odbyła się konferencja naukowa „Transformacja i archiwa. Od tajnych do jawnych akt komunistycznych służb bezpieczeństwa”. Dyskusję otworzył zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej dr hab. Karol Polejowski.

16.12.2025

[Archiwum IPN SB](#)

Do tej pory w ocenach i analizach działalności archiwalnej IPN dominowały zagadnienia z zakresu archiwistyki, źródłoznawstwa, czy też kwestii prawnych, zwłaszcza w odniesieniu do ważnej funkcji administracyjnej archiwum. Na uboczu pozostawała natomiast równie ciekawa problematyka wpływu i roli pionu archiwalnego Instytutu w procesie rozliczania komunistycznej przeszłości, a nawet szerzej – wpływu na zachodzące w Polsce z różnym natężeniem procesy społecznej i politycznej transformacji. Organizatorzy konferencji wyszli z założenia, że aby lepiej zrozumieć zachodzące procesy transformacyjne, należy również dostrzec, jak w ostatnim ćwierćwieczu zmieniał się Archiwum IPN, w jaki sposób postępowała modernizacja jego działalności – swoista transformacja wewnętrzna związana nie tylko z dynamicznym rozwojem technologii cyfrowych, ale i demokratyzacją dostępu do dokumentów oraz ich opisu.

Podczas otwarcia konferencji zastępca prezesa IPN dr hab. Karol Polejowski podkreślił, że po 25 latach działalności Instytut Pamięci Narodowej stał się jedną z najważniejszych polskich instytucji. Współpracuje z archiwami państwowymi oraz placówkami znajdującymi się poza granicami państwa polskiego, wspiera działalność archiwalną instytucji, które same nie są w stanie właściwie zabezpieczyć zgromadzonych zbiorów. IPN zachęca również – w ramach projektu [Archiwum Pełne Pamięci](#) – do przekazywania prywatnych archiwaliów.

- Pamięć ludzka jest ulotna. A to, co znajdujemy w archiwaliach, po krytycznej analizie, staje się podstawą do odtworzenia i opisania przeszłości. Robimy to również dla przyszłych pokoleń, aby zachować dla nich dziedzictwo trudnego wieku XX

- zaznaczył dr hab. Karol Polejowski.

Referenci reprezentujący ośrodki uniwersyteckie z Torunia i Lublina oraz pracownicy IPN dyskutowali o zasadniczych problemach dotyczących działalności archiwalnej Instytutu, skupiając się m.in. na kwestii stanu zachowania materiałów po tajnych komunistycznych służbach; różnych koncepcjach politycznych ich ujawnienia; formalno-prawnej organizacji działalności archiwalnej IPN; zasadach gromadzenia, opracowania i udostępniania zasobu Instytutu; znaczeniu zasobu dla badań naukowych, spraw lustracyjnych i aktywności międzynarodowej w sferze nauki i edukacji o totalitaryzmach.

Dyskusji wysłuchali m.in. dyrektor Biura Prezesa IPN dr Marek Jedynak, dyrektor Archiwum IPN Marzena Kruk i dyrektor Oddziału IPN w Łodzi Karol Piskorski.

Konferencji towarzyszyła promocja najnowszej publikacji Oddziału IPN w Łodzi pt. „Transformacja i archiwa. Od tajnych do jawnych akt komunistycznych służb bezpieczeństwa” pod redakcją Jerzego Bednarka i Pawła Perzyna.

Organizatorem wydarzenia było Oddziałowe Archiwum IPN w Łodzi.

Program konferencji

- 12.00-12.10 Powitanie gości (Karol Piskorski, Marzena Kruk)
- 12.10-12.20 Otwarcie konferencji (dr hab. Karol Polejowski)
- 12.20-12.30 Wprowadzenie do konferencji (dr hab. Jerzy Bednarek, dr Paweł Perzyna)

Panel I

- 12.30-14.10 – prowadzenie dr hab. Jerzy Bednarek
 - Dr Stanisław Koller
Ostatnia zbrodnia komunizmu – zacieranie pamięci. Stan badań nad brakowaniem i niszczeniem materiałów organów bezpieczeństwa PRL w latach 1944-1990
 - Dr Paweł Perzyna
Ujawnienie materiałów aparatu bezpieczeństwa jako element rozliczania systemu komunistycznego. Geneza Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
 - Dr hab. Marek Konstankiewicz
Podstawy prawne organizacji i funkcjonowania Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
 - Dr hab. Robert Degen
Gromadzenie zasobu przez archiwa Instytutu Pamięci Narodowej
 - Prof. dr hab. Waldemar Chorążyczewski
Czynniki kształtujące formalną i faktyczną strukturę zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej
- 14.10-14.30 Dyskusja
- 14.30-16.00 Przerwa

Panel II

- 16.00-18.00 – prowadzenie dr Paweł Perzyna
 - Dr hab. Wiesława Kwiatkowska
Zmiany w metodyce sporządzania opisu archiwalnego w XXI wieku na przykładzie Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej
 - Prof. dr hab. Janusz Łosowski
Dostępność informacji o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej. Uwagi użytkownika
 - Dr hab. Jerzy Bednarek
Zapomniany projekt? Europejska Sieć Instytucji Archiwalnych Zajmujących się Aktami Tajnych Służb (2008-2024)
 - Szymon Nowacki
Wykorzystanie zasobu archiwalnego Instytutu Pamięci Narodowej do realizacji zadań ustawowych Biura Lustracyjnego
 - Prof. dr hab. Włodzimierz Suleja
Znaczenie zasobów archiwalnych Instytutu Pamięci Narodowej dla badania powojennej historii Polski
 - Dr hab. Krzysztof Syta

Podsumowanie konferencji

● 18.00-18.20 Dyskusja

Autorzy zdjęć: Łukasz Rakoczy i Michał Maciuk (IPN w Łodzi)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Łódź

Łódź

Archiwum IPN, SB

Konferencja naukowa